

Svěřenci mu nocují pod hvězdami ++ Nabídl jim naději, práci, bydlení ++

Zakladatel
Projektu Šance
László Sümegh

Zachraňuje děti ulice

Jeho klienti nocují pod mostem, v opuštěných vagoncích pro dobytek či na lavičce na Letné. László Sümegh, svérázného zakladatele Projektu Šance, prvního preventivního programu pro zneužívané děti a mládež, zná celá Praha. Nebo lépe řečeno její odvrácená tvář: Děti ulice, prostitutky, v očích sporádaných občanů jednoduše trosky. Těm všem totiž už léta pomáhá.

„Jeden večer jsem byl v televizi, ráno na mě pohoršeně kouká paní v metru. Říkám: Ano, paní, jsem to já. Paní povídá: Fuj, s vámi nejedu, vy děláte s lidským odpadem. Rozhlédla se, kdo vystoupí s ní, pak sama demonstrativně vystoupila a čekala na další vlak,“ šklebí se terénní sociální pracovník a výtvarník,

který o sobě s oblibou hovoří ve třetí osobě.

„Před lety jsem zorganizoval výlet do zoo a jedna paní doktorka se divila: Co budete dělat, László, s prostitutkami v zoo? Říkám, paní doktorko, budeme obdivovat sloní choboty,“ řehťá se energický muž. Mluví rychle, působí jako nevyčlepený optimista, často a hlučně se směje a je to rebel.

Pochází ze slovenského města Levice, vyrůstal nedaleko maďarských hranic, chodil do maďarských škol. Syn textilní výtvarnice a plukovníka se rebelem stal už na základní škole: „Škola mě nebavila, chtěl jsem do ní chodit dálkově,“ vzpomíná. „Vzali mě k psychiatrovi, že jsem se zbláznil. Pak jsem aspoň žádal, aby mě dali o tři nebo čtyři třídy výš, abych to měl dřív za sebou.“

Zmizel kvůli Mečiarovi

Ze strany tatínka plukovníka nebylo pochopení ani za mák, maminka to jako umělkyně, krajkářka, milovnice divadla a opery, chápala – částečně. „Dědeček ze strany matky byl

stavitel a měl velké sociální cítení, zaměstnával o třicet lidí víc, než potřeboval. Asi jsem to zdědil,“ uvažuje László. „Pro někoho jsem ten pozeňhaný, pro jiného ten postižený.“

Vystudoval filmotisk, a když

se v kraji objevil Mečiar, zmizel: „Člověk pomalu nesměl promluvit rodným jazykem. V pětadesátém jsem vystoupil v Praze z vlaku a řekl jsem si: A teď budu mluvit jenom česky.“

Klienti se učí
pracovat: Skládají
propisky z dílků

Nebo aspoň sprchu a kontroly u lékaře ++ Je to optimista a věčný rebel

Foto Nedělní Blesk – Jiří Rubes a archiv László Simegha

V Praze ho zaujaly děti ulice. „Úřadoval jsem sedm dnů v týdnu na ulici, na hlaváku na lavičce. Běžně, když se projdu po hlavním nádraží nebo po Národní třídě, vnímám je. Na to musíte mít oko, je to jiná realita, matrix.“ vypráví.

Pro své »svěřence« získal malou místnost v pražských Smečkách, která od roku 1998 funguje jako pohotovost, klub či koupelna. „Ti lidé vůbec nevěděli, že jim hrozí AIDS! Říkali mi: Ale László, to je nemoc dospělých. Abych získal tento prostor, svedl jsem obrovský boj s úřady. Úředníci říkali: Á, vy jste výtvarník, vraťte se k umění, nemá to smysl, nechte ty lidi zdechnout.“

Na Vánoce se sem nape až padesát mladých lidí. „Nežijí takhle ze své vůle, hlavním důvodem je vždy nefunkční rodina,“ upozorňuje László. „Kluk mi povídá: Kdybych měl tátu, jako jsi ty, nejsem na ulici... Hodně kluků je na ulici jen proto, že se neshodli s tátinkem.“

Plyšák a Soňa

V roce 2003 si vydupal Dům Šance na Smíchově – s pracovní dílnou. Nedělní Blesk navštívil dům s velkou zahradou v létě několikrát.

Tehdy tam plakal Plyšák, chlap jako hora, a všem ukazoval fotku přítelkyně Soni. Někdo ji zavraždil v křoví, kde spolu bydleli. „Chvilí ji tam nechal samotnou, vrátil se a našel ji mrtvou,“ podotýká

László. „Padal ke dnu, tvrdil, že chce jít za ní. Stokrát jsem mu vysvětloval, že je to znak slabosti. Teď už nemluví o tom, že by chtěl umřít, ale kolik propisovacích tužek v pracovní dílně poskládal. A kdo zodpovědně pracuje v dílně, může se těšit nejen ze sprchy, jídla, cigaret, ale takovým my zajistíme i bydlení. Kdo chce, nemusí být bezdomovec. Nevychovávám sociální parazity,

ale daňové poplatníky,“ dodává hrdě.

Nejsi ty Cigoš?

Šestnáctiletá, hubeňoučká blondýnka Michaela zase v Domě Šance dospávala noci strávené pod lavičkami či ve squatech. „Je to vesnicák holka od Kladna a opakovaně utíká z domova, neunesla rozvod rodičů,“ říká k tomu László.

„Klienti naší dílny dnes už doplňují v obchodním domě zboží nebo pracují v telefonní centrále,“ září László. „Například Lucka. Nešťastně se zamílovala, otěhotněla, ten muž ji opustil. Dítě nechala matce a přijela do Prahy, chlapi ji znásilňovali za jídlo. Našel jsem ji na Národní třídě.“

Lucka se nakonec vrátila domů a dnes pracuje jako pokladní v obchodním domě. „Klienti se musí osamostatnit, jinak se rychle zkriminální a jdou za drogy, nemluví o žloutence typu A, B a C a AIDS,“ říká László. Cikáni mu říkají: László, ty musíš být Cigoš! Tak dokonale rozumí jejich neklidným duším: „László se zbytečně neptá, nevyčítá, nenadává, když selžou, začínáme znovu. Beru je k ohníčku, k Vltavě. Voda, příroda, oheň, špekáčky. Vzal jsem je na koncert Sto cikánských houslí, aby viděli, kam to dopravovali soukmenovci,“ poznamenává.

Kde je Dům Šance?

Na Smíchově už není: „Úředníci si nepřáli, aby na Praze 5 byl. Přiznala by se tak existence mládeže na okraji společnosti a pak budova je na zajímavém místě,“ trpce říká László.

„Ozval se jediný podnikatel a nabídl nouzové řešení, než najdeme něco většího. Klienti nařikají: László, co teď s námi bude? Ale veškerá kopnutí do zadního traktu dávají sílu,“ uzavírá svérázný chlapík.
Eva Michorová

László se pyšní tím, že chodí s klienty za kulturou

Tato místnost funguje jako pouliční pohotovost, koupelna i prádelna